

VI. DIN VIAȚA SOCIETĂȚII

FILIALA DE CERCETARE – ÎNVĂȚĂMÂNT BUCUREȘTI A SOCIETĂȚII DE ȘTIINȚE ISTORICE DIN ROMÂNIA 2005-2006

**Comandor r. dr. ing. VIOREL DUMITRESCU
Secretarul Filialei**

Filiala de cercetare - învățământ este o structură constituită în anul 2001, în cadrul Societății de Științe Istorice, având ca membri activi, în majoritatea lor, cadre militare în rezervă și în retragere iubitori de istorie, cu studii superioare civile și militare, autori de studii și lucrări apărute în edituri de prestigiu. Unii dintre aceștia au îndeplinit funcții importante în structurile militare și de stat și au participat la evenimente semnificative în istoria recentă a României. Cu prilejul constituirii a fost desemnat un Birou Executiv pentru conducerea filialei, având ca președinte pe prof.univ.dr. Eugen Denize, director adjunct al Institutului de Istorie "Nicolae Iorga".

Activitatea Filialei se desfășoară în cadrul Institutului de Istorie „Nicolae Iorga”, prin întruniri periodice, de regulă lunar, în cadrul cărora se fac expuneri, se organizează dezbateri, se prezintă comunicări științifice, la care participă membrii Filialei, precum și studenți, istorici, arhiviști, militari ș.a. De asemenea, suntem onorați de prezența unor personalități din conducerea Societății de Științe Istorice, inclusiv a președintelui acesteia, domnul profesor universitar doctor Ioan Scurtu, de cadre didactice universitare.

Tematica de studiu și cercetare abordată de membrii Filialei se referă la evenimente și personalități istorice, inclusiv militare, la momente aniversare și comemorative, la perioade din istoria României mai puțin cunoscută. Un interes aparte s-a manifestat pentru evenimentele din Decembrie 1989 și perioada imediat următoare, care constituie, în prezent, un subiect de dispută aprigă. Membrii Filialei s-au angajat cu seriozitate și spirit de răspundere la studierea unor asemenea tematici și, prin elaborarea de lucrări, prezentarea de comunicări și participarea la dezbateri, au demonstrat competență în analiza faptelor

și evenimentelor, pricepere și acuratețe în relatarea lor, precum și în formularea de concluzii, când era cazul.

Una dintre temele abordate a fost cea privind rolul Armatei Române în momente deosebite din istoria poporului român, ca de exemplu: cucerirea independenței deplină de stat (1877-1878); desăvârșirea unității statului unitar român (1918); participarea la războiul antihitlerist (1944-1945); revoluția din Decembrie 1989.

Un plus de apreciere merită calitatea comunicărilor cu referire la revoluția începută în decembrie 1989 și continuată în anii următori, având în vedere și participarea, într-un fel sau altul, a unor generali și ofițeri la evenimentele respective.

În anul 2005, lucrările Filialei au avut în atenție pentru studiu și elaborare de comunicări științifice și alte teme actuale și de mare interes, ca de exemplu: Europenizarea și păstrarea independenței naționale; Globalizarea și consecințele pentru România; Aderarea României la Uniunea Europeană ș.a. Folosim prilejul de a ne exprima satisfacția că unele comunicări prezentate în Filiala noastră au fost apreciate pozitiv de conducerea Societății de Științe Istorice, fiind publicate și în Revista „*Studii și articole de istorie LXX*”, Editura Publisher, București, 2005. De remarcat că unele tematici constituie o preocupare pentru continuarea studiului și elaborarea de lucrări mai ample, destinate publicării în volume de autor sau colective de autor, ceea ce demonstrează existența unor evidente disponibilități și posibilități ale membrilor Filialei noastre.

La întrunirile membrilor Filialei și la alte activități-simpozioane, adunări omagiale și aniversare ș.a. - au participat cu expuneri și comunicări cu pronunțat caracter de cercetare, temeinic documentate și care au prezentat mare interes din partea auditoriului, următorii: profesor universitar doctor Ioan Scurtu, general locotenent r. dr. Constantin Olteanu, colonel doctor Ioan Giurcă, general maior r. Florian Truță, viceamiral r. Ștefan Dinu, colonel r. dr. profesor universitar Mihai Arsintescu, general de brigadă r. prof. Mihai Chiriac, colonel r. dr. Ion Ganea, profesor universitar dr. Eugen Denize, colonel r. doctor Alesandru Duțu, general r. Ion Tutoveanu, cercetători Mioara Anton și Carmen Izvoreanu, colonel r. Dumitrescu Sebastian și mulți alți membri ai Filialei noastre, precum și invitați din alte instituții militare și civile. Și dezbaterile la care au participat unii membri și invitați au confirmat calitatea problemelor puse în discuție și interesul mare din partea participanților pentru veridicitatea și caracterul de noutate al informațiilor.

Pentru exemplificare prezentăm câteva probleme din unele comunicări prezentate în perioada de referință.

În comunicarea „*Scurtă privire asupra genezei și evoluției procesului de convergență și universalizare a relațiilor economice interstatale*”,

prezentată de general locotenent r. dr. Constantin Olteanu, s-au evidențiat elementele genezei și evoluției relațiilor interstatale, modul cum acestea au fost influențate de condițiile care au favorizat dezvoltarea diferențiată între state, respectiv, condițiile sociale, resursele, comunicațiile, poziționarea geografică, marile descoperiri geografice, științifice ș.a. S-a subliniat rolul determinant al schimbului de mărfuri și al perturbațiilor în evoluția și dezvoltarea economică: războaiele, regimul protecționist, dopingul, crizele economice. De asemenea, s-a trecut în revistă contribuția diferențiată la progresul mondial, prin depășirea treptată a unor greutăți legate de acoperirea deficitului de resurse, de dominarea unor piețe de desfacere, de menținerea sistemului colonial cu un decalaj evident între metropolă și colonii. În ultima parte a comunicării s-au evidențiat factorii subiectivi și obiectivi care au favorizat și determinat evoluția relațiilor dintre state.

De o apreciere deosebită s-a bucurat comunicarea prezentată de profesor universitar dr. Eugen Denize, intitulată „**România și Planul Marshall**”, în care, după ce a reliefat istoricul și momentele principale ale aplicării lui, succesele și neîmplinirile, precum și poziția României, a detaliat consecințele economice și social-politice pentru țările beneficiare și pentru alte țări. Pentru gestionarea în comun a ajutorului american, în anul 1948, s-a înființat Organizația Europeană de Cooperare Economică, care devine, în anul 1960, Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare. Constituirea CAER, în anul 1949, ca replică la Planul Marshall și constituirea la Paris, în anul 1951, a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului și, mai târziu, în 1967, fuziunea cu Comunitatea Economică Europeană. În cadrul discuțiilor s-a insistat pe evidențierea consecințelor pentru România.

O altă comunicare de mare interes, fiind de fapt o continuarea a problematicii europene abordată în comunicarea precedentă, a fost cea intitulată „**Metamorfoza Comunității Europene**”, prezentată de viceamiral Ștefan Dinu. Autorul s-a referit la conținutul și obiectivele conceptului de globalizare, considerând-o drept factor obiectiv, la trăsăturile obiective și subiective ale procesului de globalizare. S-a evidențiat rolul dinamizator și de stimulare a progresului tehnologic. Interesante au fost și datele referitoare la evoluția istorică a procesului de globalizare și la acțiunile anti – globalizare, precum și informațiile privind organizațiile din compunerea Comunității Economice Europene și pe cele din afara acesteia: Acordul de tarife și comerț; Organizația de cooperare și dezvoltarea liberului schimb; alte organizații regionale; Organizația exportatoare de petrol (OPEC); Fondul Monetar Internațional ș.a.

Comunicarea cu tema „**Europa în căutarea identității în domeniul securității și apărării sale**”, prezentată de colonel r. dr. Ion Ganea, a cuprins date interesante și opinii pertinente referitoare la: rolul Europei ca putere, la con-

curență cu SUA, în principal, dar și cu alte centre de putere de pe glob; întărirea securității europene; constituirea propriului sistem de apărare; viziunea unitară asupra problemelor economice, sociale și politice. De asemenea, s-a evidențiat rolul României în contextul unui sistem de securitate european, în condițiile respectării Parteneriatului cu SUA și a responsabilităților asumate prin calitatea de membru NATO.

În comunicarea **„Rolul Armatei în desăvârșirea unității statului unitar român”** prezentată de general de brigadă r. Mihai Chiriac, cu prilejul sărbătoririi Zilei 1 Decembrie 2005, se menționează că împrejurările istorico-sociale vitrege în care și-a dus existența au obligat poporul român, încă din cele mai vechi timpuri, să-și apere dreptul la viață cu arma în mână. Trăsătura principală a oștirilor geto-dacice, ale cnezatelor și voievodatelor, ale statelor feudale românești, respectiv, ale armatelor din epoca modernă și contemporană, o constituie faptul că acestea s-au dezvoltat ca instituții puse exclusiv în slujba apărării ființei și entității naționale.

În perioada primului război mondial, idealul eliberării provinciilor istorice românești aflate sub stăpânire străină a constituit izvorul forței morale, eroismului și spiritul de jertfă dovedite de armata română în luptele desfășurate la Brașov, în Dobrogea, pe Jiu și Argeș, la Dragoslavele, Oituz, Mărăști și Mărășești, precum și în acțiunile militare în sprijinul autorităților nou constituite la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia.

În comunicare se prezintă, în continuare, evenimentele principale derulate în cele trei provincii românești, precum și condițiile care au determinat noile autorități să solicite sprijin din partea României, inclusiv militar, având în vedere perspectiva sigură de unire a acestora la Patria Mamă – România. Prin acțiuni îndrăznețe, dar cu tact și cu sprijinul permanent al populației, ostașii români au participat la reinstaurarea autorităților alese democratic la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia, precum și la menținerea ordinii de drept în Basarabia de sud, în Bucovina și în Banat, peste tot acționând în sprijinul noilor structuri militare constituite și în cooperare cu acestea. În comunicare sunt prezentate unități și mari unități militare care și-au adus contribuția la învingerea rezistențelor dușmane și, spre satisfacția și aprecierea populației românești, au asigurat înălțarea steagului tricolor în localitățile Chișinău, Cahul, Bender, Ismail, Chilia și Cernăuți, la Cluj, Oradea, Satu Mare, Carei și Timișoara.

În finalul comunicării, se citează cuvintele marelui istoric Kiritecu: **„Actul Unirii de la Alba Iulia și Tratatul de Pace de la Paris au căpătat putere prin iscălitura pe care a pus-o cu vârful baionetei sale soldatul român, același care la Mărășești căpătase dreptul de a pretinde cu voce tare realizarea revendicărilor noastre”**.

Colonelul r. Mihai Arsintescu a prezentat, în spirit analitic, o comunicare cu tema **„Crearea ONU, activitate și rezultate”**, din care s-au reținut multe informații interesante referitoare la: nașterea ONU ca organism internațional destinat să rezolve probleme litigioase, folosind instituții proprii – Consiliul de Securitate, Curtea de justiție, Banca Mondială, Comisii pentru agricultură și mass media ș.a.; probleme nerezolvate și neimplicări; contradicții dintre state care dețin puterea și cele din lumea a treia; România și ONU, inițiative acceptate. Din text și din dezbateri a rezultat necesitatea reformării ONU și perfecționarea activității pe linia prevenirii conflictelor și gestionarea mai eficientă a celor în curs de desfășurare.

Cu mult interes a fost primită comunicarea intitulată **„Reamintirea evenimentelor petrecute în urmă cu 60 de ani la Yalta”** prezentată de general lt. r. dr. Constantin Olteanu, care a insistat pe informații referitoare la acțiuni premergătoare – conferințele de la Casablanca și Teheran, pentru deschiderea celui de al doilea front, capitularea Japoniei și stabilirea principalelor repere Conferinței de pace de la Paris. Interesante au fost și datele privind jocurile de culise și modalitățile de folosire a unor avantaje de moment pe front, în defavoarea unor aliați. La Yalta s-au stabilit atât problemele curente ale desfășurării operațiilor militare, cât și sferile de influență după război, garnițele dintre Polonia și Germania, problema Orientului Mijlociu, crearea ONU, ajutorarea Europei, desființarea organizațiilor fasciste, problema granițelor dintre Italia și Bulgaria ș. a.

Unul dintre cele mai interesante subiecte dezbătut în cadrul Filialei noastre a fost Revoluția română, începută în Decembrie 1989 care, în unele domenii, continuă și în prezent. În reuniunile din ultimele luni ale anului 2005 și în ianuarie 2006, s-au prezentat comunicări și s-au desfășurat dezbateri la care au participat toți cei prezenți, în medie câte 20 -25 membri și invitați. Au prezentat comunicări colonel r. Mihai Arsintescu, viceamiral Ștefan Dinu și general de brigadă r. Mihai Chiriac, în care s-au abordat, secvențial, probleme privind: contextul european și mondial în care au avut loc evenimentele din decembrie 1989; condițiile care au determinat declanșarea revoltei populare și apoi a revoluției; evoluția evenimentelor, forțele participante și urmările pe termen scurt și mediu; caracterul acțiunilor revoluționare și influențele (determinările) interne și externe; lupta pentru putere și structurile noii conduceri de stat; particularitățile noului regim instaurat potrivit noii Constituții a României ș.a.

În comunicarea **„Considerații generale cu privire la revoluția ca fenomen politico-social”** colonel r. Mihai Arsintescu prezintă un grupaj de probleme interesante, evidențiind: condițiile care duc la apariția revoluției; forțele motrice ale revoluției; tipurile de revoluții (tehnico-științifice, economico-

sociale, politice ș.a.). Interesante au fost și exemplificările cu tipuri de revoluții produse pe mapamond, din cele mai vechi timpuri, până în zilele noastre.

Viceamiral Ștefan Dinu și-a intitulat comunicarea **„Contextul european și mondial în care au avut loc evenimentele din România, în Decembrie 1989”** unde, pe baza unei cunoașteri temeinice și în amănunt a situației interne și internaționale și, mai ales, dispunând de informații la zi, veridice și din toate domeniile, a făcut o analiză pertinentă și a evidențiat concluzii și opinii apreciate de auditoriu. Se menționează că în România, la Timișoara și București, s-au produs revolte populare care au generat extinderea nemulțumirii maselor și a unor manifestări care, pe alocuri, au căpătat aspecte destul de sângeroase. Lupta pentru putere, în 1989, s-a desfășurat prin acțiuni externe, acțiuni interne ale populației, în special cea urbană, ale unor membri PCR dornici de parvenire în viitoarele structuri ale statului, acțiuni ale securității – implicată parțial prin nesuținerea regimului ceaușist, precum și Armata – prin refuzul de a trage în manifestanți și apoi retragerea în cazărmi. În finalul comunicării se menționează necesitatea implicării specialiștilor în acțiunea de scoatere la suprafață a adevărului despre Revoluția Română, din Decembrie 1989.

În comunicarea cu tema **„Semnificația evenimentelor din Decembrie 1989”**, generalul de brigadă r. prof. Mihai Chiriac menționează că în acel decembrie revoluționar s-au petrecut evenimente deosebite ale căror semnificații constituie un subiect de dispută aprinsă, la care participă mulți români, și nu numai, dornici să-și expună opiniile și chiar să „construiască” scenariu, etalându-și calitatea de participant activ la evenimente, (mai frecvent folosind „identitatea” de revoluționar), de martor ocular, de posesor al unor informații și documente inedite, s-au de aprig cercetător din domeniul istoric. Avidă relatărilor inedite, senzaționale și cu titlu de noutate, mass media pune la dispoziție tot ce poate – presă, radio, televiziune ș.a. – face tot posibilul să evidențieze noi mărturii, opinii și considerații, deși în mare măsură, acestea sunt lipsite de un minimum documentar-informativ veridic și credibil.

După o reamintire a definițiilor conforme cu DEX-ul Limbii Române, referitoare la revoluții, lovitură de stat etc. și a momentelor principale petrecute real în decembrie, autorul acestei comunicări evidențiază următoarele constatări: (1) în România s-a produs o revoltă populară la Timișoara și București care a stimulat (generat) declanșarea revoluției pentru schimbarea regimului politic (decembrie 1989 – mai 1990); (2) lupta pentru putere s-a desfășurat prin acțiunea externă (presiune politică, diversiune, acțiuni specifice militare), acțiunea internă (dizidența din partid, rezistența anticomunistă, nemulțumirea populației), populația, membrii PCR dornici de afirmare și parvenire, securitatea și armata (respectiv, militarii care au refuzat să tragă), grupurile constituite (Iliescu, Verdeț, Mazilu, Stănculescu), teroriștii străini și români; (3) celelalte acțiuni

specifice pentru cucerirea puterii de stat, mai ales lovitură de stat militară, nu întrunesc criteriile definitorii. Încercarea de a forța argumentarea producerii loviturii militare de stat nu are la bază criteriul fundamental, respectiv constituirea și funcționarea unei structuri militare care să se exprime prin folosirea forței pentru preluarea puterii și exercitarea ei, fie și numai o zi, pentru conducerea statului.

În ultima parte a comunicării se evidențiază că se întreprind puține acțiuni pentru informarea corectă a populației, inclusiv și mai ales, a tineretului. Prezentată la televizor, într-o viziune partizană, revoluția română începută în decembrie 1989 este percepută doar ca o acțiune interesantă, cu armata care trage continuu și cu oameni care se înghesuie la televizor ca să ocupe o poziție mai bună în fața camerelor de luat vederi. S-ar impune o mai mare implicare a istoricilor, adevărații specialiști, care să poată scoate la lumină adevărul „adevărat” și nu unul fabricat de pe poziții partizane.

Tot în anul de studiu 2005/2006 am beneficiat de prezența, la Filiala noastră, a prof. univ. dr. Ion Roșca, decanul Facultății de filozofie și Jurnalistică a Universității „Spiru Haret”, care a prezentat lucrarea „*Filozofia în opera lui Nicolae Iorga*”, un valoros studiu ce cuprinde informații inedite și întregesc definirea multor noțiuni de filozofie, istoriografie și istoriologie, precum și domeniile fiecăreia de studiu și referință. Tot cu această ocazie, general lt. r. dr. Constantin Olteanu a prezentat comunicarea „*Problematika militară în opera și activitatea lui Nicolae Iorga*”. Dezbaterile la ambele comunicări au evidențiat preocuparea membrilor Filialei pentru studiu și documentare în domeniile cu aspecte militare și capacitatea acestora de a sistematiza ideile și de a formula opinii și concluzii.

În planul de activitate anual al Filialei s-au prevăzut și s-au desfășurat și alte activități.

În luna mai 2005, o parte dintre membrii Filialei au participat, în cadrul Institutului de Istorie „Nicolae Iorga”, la Simpozionul holocaustului. În luna iunie 2005, au participat la Sesiunea anuală de comunicări științifice ale Institutului de Istorie „Nicolae Iorga” unde, în plen, s-au prezentat comunicări cu tema „*Tratatul de la Varșovia în istoria românilor*”. Au prezentat comunicări: prof.univ. dr. Ioan Scurtu, prof. univ. Alesandru Duțu, cercetătoarea Mioara Anton, colonel r. dr. Petre Otu, general lt. r. dr. Constantin Olteanu, prof. univ. dr. Constatin Hligor, cercetător Cosmin Popa, general prof. univ. dr. Mihail E. Ionescu. Discuțiile au reliefat momente inedite din istoria Tratatului de la Varșovia, de la înființare, până la desființare.

Sunt frecvente participări la lansări de carte, astfel: la muzeul de Istorie a Municipiului București, unde s-a lansat cartea „*Din Istoria Bucureștilor, amintirile unui primar general*”, autor general lt. r. dr. Constantin Olteanu. Au

luat cuvântul: autorul, general de brigadă r. Constantin Antip, colonel r. Mihai Arsintescu, și general de brigadă r. Victor Voichiță. A participat un numeros public care a manifestat interes apreciativ la adresa lucrării prezentate, mulți dintre participanți fiind colaboratori ai fostului primar general al Capitalei; la Librăria „Mihail Sadoveanu”, în prezența unui numeros public, a avut loc lansarea cărții „**România și Tratatul de la Varșovia**”. **Istorie, Mărturii, Documente, Cronologie**. Autorii – general lt. r. dr. Constantin Olteanu, colonel r. Alexandru Duțu, general de brigadă Constantin Antip. Au luat cuvântul: general lt. r. dr. Constantin Olteanu și general r. Ion Tutoveanu, fost șef al marelui Stat Major. S-a citit o prezentare a prof. dr. Florin Constantiniu, membru corespondent al Academiei Române. Cartea s-a bucurat de o foarte bună primire în rândurile celor prezenți; la Palatul Cercului Militar Național, în prezența a numeroase cadre militare în rezervă și în retragere, s-a prezentat cartea „**Terorismul, de la amenințare locală, la pericolul global**”, autor general de brigadă r. Corneliu Pivariu, specialist în informații militare. Lucrarea vine să completeze într-un mod fericit literatura de specialitate în domeniu.

În anul de cercetare și învățământ 2005 – 2006, avem în plan continuarea studiului problematicii ce privește *Revoluția Română din Decembrie 1989*, concomitent cu abordarea unor teme cu referire la aniversări și comemorări, precum și stimularea elaborării de noi lucrări cu titlu de autor, sau grup de autor, care să fie publicate și puse la dispoziția celor interesați de problemele respective. Avem în vedere continuarea participării la sesiuni de comunicări științifice și la simpozioane cu tematică militară, și nu numai, atât ca spectatori, cât, și mai ales, ca prezentatori de lucrări de cercetare științifică și de autori de comunicări cu caracter științific.